

Bosbranden hot item

van de vorige cyclus, voor alledrie de soorten, was in 1996 en 1997 (zie figuur 2). Toen werden in het hele land op grote schaal eiken in bossen en lanen compleet kaalgevreten. Dit heeft toen veel bomen zodanig verzwakt dat de eikenprachtkever z'n kansen kreeg. Mede daardoor trad eind jaren negentig plaatselijk eikensterfte op.

Een belangrijk trio - betrokken bij kaalvraat van eiken:

Grote wintervlinder - geelbruingevekte spanrups tot 35 mm lang met bruine kop, op allerlei loofhout met voorkeur voor eik

Kleine wintervlinder - groene spanrups tot 25 mm met groene kop, op allerlei loofhout met voorkeur voor eik

Groene eikenbladroller - grijsgroen met zwarte puntjes, beweeglijke rups tot 18 mm lang met zwarte kop, uitsluitend op eik

Minder aantastingen letterzetter

De letterzetter heeft, net als andere bastkevers, een voorkeur voor verzwakte bomen. In droge zomers kan door vochttekort een verlaagde harsdruk bij fijnspar optreden. De harsdruk is een verdedigingsmechanisme om kevers af te weren. Hierbij maakt de overvloedig uittrekkende hars het de inborende kevers te moeilijk om binnen te dringen, omdat de gangen steeds vollopen met hars. Na de droge zomer van 2003 liepen de meldingen van de letterzetter sterk op. Maar in de jaren daarna heeft voldoende neerslag de bomen weer vitaler gemaakt: in 2005 zijn nog maar weinig letterzetters waargenomen. Deze trend is een reden om de bosbeschermende Verordeningen van het Bosschap voor 2006 niet te activeren. Voor verdere informatie over de wettelijke maatregelen bij de preventie van bastkeverplagen bij naaldbomen wordt verwezen naar www.boschap.nl. ♦

Leen Moraal werkt bij Alterra in Wageningen. leen.moraal@wur.nl

De jaarlijkse monitoring kwam tot stand in het kader van LNV-onderzoek binnen het thema 'Beheer Natuur, Bos en Landschap'. Alterra wil het netwerk van waarnemers vitaal houden. Beheerders en andere belangstellenden die ook willen meedoen zijn dus van harte welkom. Na aanmelding krijgt men een informatiepakketje toegestuurd. Kunt u een aantasting niet op naam brengen? Geen probleem, bij twijfel kunt u insecten ter determinatie inzenden. Meer informatie is te vinden op www.insectenweb.nl.

Bosbranden zijn een hot item sinds de grote bosbrand op de Kroondomeinen. De pers besteedde er veel aandacht aan en de brandweer reageerde er op door bosbeheerders op te roepen een zone van 25 meter aan weerszijden van wegen, fietspaden en gemarkeerde routes vrij te houden van tak- en top hout. Op zulke momenten is het altijd goed om een pas op de plaats te maken en een analyse te maken van de kans op grootschalige branden. Een terugblik in het verleden kan je dan veel leren.

Stichting Probos beheert in opdracht van het ministerie van LNV een archief met alle historische bosbestanden. Daarin staan onder andere alle bos- en natuurbranden zoals die tussen 1922 en 1994 werden geregistreerd door de afdeling statistiek van Staatsbosbeheer, de Directie Bos- en Landschapsbouw en door het IKC. Helaas is men in 1995 met deze registratie gestopt, waardoor het moeilijker wordt om weloverwogen beslissingen te nemen met betrekking tot bosbranden.

Als we naar het aantal branden kijken in de periode 1945 tot 1994, dan valt op dat dit aantal geleidelijk is afgenomen (figuur 1). De drie pieken in de jaren 1947, 1959 en 1976 zijn direct te herleiden naar het weer in de betreffende jaren. De neerslag lag onder het gemiddelde niveau

en het aantal uren zon lag ver boven het gemiddelde. Ook het verbrande areaal is in de loop der tijd sterk teruggelopen. Opvallend hierbij is dat het hierbij vooral om natuurgebieden gaat (met name heide) en niet om bos.

Wat verder opvalt tijdens het bestuderen van de statistieken is dat de meeste branden niet plaatsvinden in de zomermaanden, maar in de maanden maart, april, mei en juni, waarbij de piek ligt in de maand april. In de maanden maart en april neemt de luchtvochtigheid snel af, het hout droogt uit en er is nog maar weinig blad en groene vegetatie aanwezig, waardoor gemakkelijker branden kunnen ontstaan. De achteruitgang van het aantal branden is ook geconstateerd door het Bosschap, die in 2002 zijn bosbrandverordening heeft opgeheven. Deze bosbrandverordening schreef bosbeheerders maatregelen voor ter voorkoming en bestrijding van bosbrand. Men constateerde dat bosbrand steeds minder als een probleem wordt gezien en de brandbestrijding voldoende effectief is om grotere branden te voorkomen. Bovendien oordeelde men dat het Nederlandse bos in toenemende mate minder brandgevoelig is (onder andere door meer loofhout en struiken). Dat laatste lijkt een terechte conclusie als we kijken naar de statistieken. Maar als er dan zo'n 'grote' brand is geweest als nu op de Kroondomeinen spelen dergelijke onderbouwde overwegingen een ondergeschikte rol en handelt men meer vanuit emoties. Dat levert meestal niet de beste beslissingen op. ♦

Patrick Jansen en Jan Oldenburger, Stichting Probos

Figuur 1 Aantal bos- en natuurbranden in de periode 1945 tot en met 1994

